

İŞSİZLİK İLE MÜCADELEDE ÜNİVERSİTE-SANAYİ-İŞKUR İŞBİRLİĞİNİN ÖNEMİ

THE IMPORTANCE OF UNIVERSITY-INDUSTRY-İŞKUR COOPERATION IN FIGHTING UNEMPLOYMENT

Dr. Mehmet TATAR

İŞKUR, mehmettatar_02@hotmail.com

Isparta / Türkiye

ORCID: 0000-0002-4193-194X

Prof. Dr. Suzan ERGÜN

İnönü Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat,
suzan.ergun@inonu.edu.tr

Malatya / Türkiye

ORCID: 0000-0002-8447-972X

ÖZET

Bireyi ve toplumu olumsuz yönde etkileyen işsizlik ile mücadelede yükseköğrenimin tek başına bir fayda sağlayıp sağlamadığı sorusuna cevap niteliği taşıyan bu çalışmada 2001–2022 yılları için Türkiye’de üniversite mezunlarının işgücü, istihdam ve işsizlik durumu analiz edilmektedir. Eğitim düzeyi olarak yükseköğrenimin istihdama sağladığı katkıları artırmak amacıyla işsizlik ile mücadelede büyük önem arz eden üniversite, sanayi ve İŞKUR işbirliğinin geliştirilmesine ihtiyaç vardır. Bu çalışmanın amacı, işbirliği kapsamında sanayinin kendi potansiyeli ile geliştiremeyeceği projeleri, üniversitenin bilgi birikimi ve İŞKUR’un finansörlüğünü yaptığı aktif işgücü programları ile geleceğin mesleklerine nitelikli gençlerin yetişmesini sağlamaktır. Ayrıca, Türkiye’de işsizliği azaltmak amacıyla üniversite, sanayi ve İŞKUR işbirliğinin geliştirilmesine ve güçlendirilmesine katkıda bulunmaktadır. Bu çalışmada güncel bir sorun olan işsizlik ile mücadelede istihdama katkı sağlayan üç aktörün işbirliğini daha etkin hale getirmek amacıyla geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, İşsizlik, Üniversite, Sanayi, İŞKUR

ABSTRACT

In this study, which is an answer to the question of whether higher education alone provides a benefit in the fight against unemployment, which affects the individual and society negatively, the workforce, employment and unemployment status of university graduates in Turkey for the years 2001-2022 are analyzed. In order to increase the contribution of higher education to employment as a level of education, there is a need to develop cooperation between universities, industry and İŞKUR, which is of great importance in the fight against unemployment.

The aim of this study is to train qualified young people for the professions of the future with the projects that the industry cannot develop with its own potential, the knowledge of the university and the active workforce programs financed by İŞKUR. In addition, to contribute to the development and strengthening of cooperation between universities, industry and İŞKUR in order to reduce unemployment in Turkey. In this study, suggestions developed in order to make the cooperation of the three actors that contribute to employment in the fight against unemployment, which is a current problem, more effective.

Keywords: Turkey, Unemployment, University, Industry, İŞKUR

1. GİRİŞ

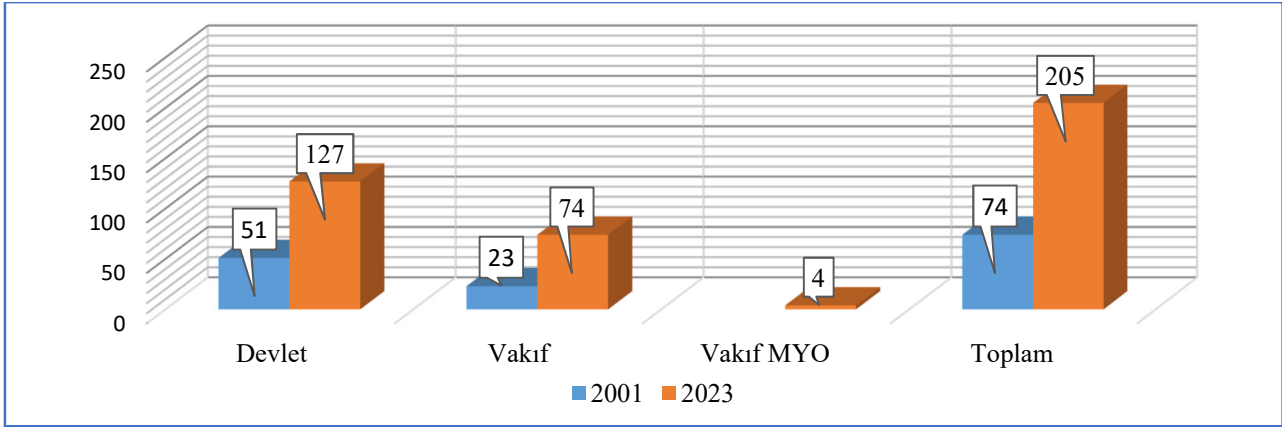
Günümüzde işsizlik, birçok ülkenin olduğu gibi Türkiye'nin de en önemli ekonomik ve sosyal sorunlarından birisi haline gelmiştir. Ülke ekonomisinde geleceğin temsilcileri olan gençlerin işsizlik sorununa karşı nitelikli üretim ve nitelikli işgücü için sacın üçayağı olan üniversite, sanayi ve İŞKUR işbirliği önem arz etmektedir. Çalışma hayatında hedeflere ulaşmak için bu işbirliğini güçlendirmek ve yaygınlaştırmak gerekir. Bu araştırma ile gençler, genç işsizliği ile mücadele eden ve istihdamlarına katkı sağlayan üniversite, sanayi ve İŞKUR'un mevcut uygulamalarını yakından tanıma fırsatı bulacaklardır.

Bu kapsamda literatür incelendiğinde Dağlar (2018), kamu, üniversite ve sanayi işbirliğini ele almış ve bu çalışmaların bölgesel kalkınma ile olan ilişkilerini incelemiştir. Çalışmada Çankırı, Kastamonu ve Sinop illerinin yer aldığı TR82 bölgesinde kamu, üniversite ve sanayi işbirliğini ve bölgesel kalkınma üzerindeki etkilerini araştırmıştır. Araştırmanın sonucunda, bölgede yer alan üniversite öğrencilerinin, akademik ve idari personelin kalkınma yönünde bölgeye katkı sağladığını ve işsizliği azalttığını tespit etmiştir. Üniversite ile sanayi işbirliğinin bölgesel kalkınmadaki önemini vurgulayan Üçler (2014) üniversitelerin araştırma ve teknolojik bilgi transferi ile sanayi sektörünün ihtiyaçlarını karşılamada artan bir öneme sahip olduğunu ifade etmiştir. Çetinkaya (2022) akademik bilgi birikimi ile sanayicinin iş tecrübesinin birleşmesi sonucunda katma değeri yüksek ürünlerin ekonomiye kazandırılmasının istihdama katkı sağladığını ifade etmiştir. Fettahlıoğlu vd. (2016) bölgesel ve ulusal kalkınma için üniversite-sanayi işbirliğinin hedeflendiğini ve yapılan akademik çalışmaların sanayi sektörüne katkı sağlamadığını vurgulamış ve çözüm olarak TR63 bölgesinde yer alan Kahramanmaraş, Hatay ve Osmaniye illerinde sanayinin ihtiyaç ve beklentilerinin göz önünde bulundurularak uygulamaya yönelik akademik çalışmaların yapılması ve sürekli bir işbirliğinin olması gerektiğini ifade etmişlerdir. Kamu-üniversite-sanayi işbirliğinin yenilik ve işletme performansı ile ilişkisini analiz eden Yavuz (2019), Gebze bölgesinde mevcut işletmelerin kamu ve üniversitelerle yaptığı işbirliklerinin işletmeler üzerinde doğrudan etkisinin olmadığını ancak inovasyonu olumlu yönde etkilediğini, inovasyonun da işletmenin performansını ve verimliliğini doğrudan etkilediğini vurgulamış ve kamu-üniversite-sanayi işbirliğinin işletmeler ve üniversiteler açısından önemli olduğunu ifade etmiştir.

Bu çalışmanın amacı, üniversitelerdeki bilgi birikiminin üretime, sanayi sektöründeki pratik bilginin üniversiteye aktarılması ve İŞKUR'un aktif işgücü programlarıyla destek sunması sonucu üç aktör arasında oluşacak işbirliğinin geliştirilmesine ve güçlendirilmesine katkı sağlamaktır. Çalışma hayatında teorik bilgi ile pratik uygulamanın işletmelerde buluşması sonucu farklı mesleklerde ve alanlarda nitelikli işgücü yetiştirilecektir. Böylece kazanılan tecrübe ve deneyim ile gençlerin istihdamlarında artış sağlanacaktır. Bu çalışmada, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verileri kullanılmaktadır. Türkiye'de üniversite mezunlarının çalışma hayatına giderek daha fazla katıldığı 2001-2022 yılları itibarıyla üniversite mezunlarının işgücü, istihdam ve işsizlik durumları incelendikten sonra söz konusu işbirliğinin çalışma hayatına olan katkıları ele alınmıştır. Sonuç kısmında güncel bir sorun olan işsizlik ile mücadelede üç aktörün işbirliğini daha etkin hale getirmek amacıyla geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

2. ÜNİVERSİTE MEZUNLARININ İŞGÜCÜ, İSTİHDAM VE İŞSİZLİK DURUMU

Üniversite, bilimsel özerkliğinin yanı sıra kamu tüzel kişiliğine sahip, yüksek düzeyde eğitim-öğretim hizmeti ile birlikte bilimsel araştırma ve yayın yapan, danışmanlık hizmeti veren, bünyesinde yüksekokul, fakülte, enstitü, benzeri kuruluş ve birimlerin yer aldığı yükseköğretim kurumudur. Üniversiteler, eğitim-öğretim, araştırma ve geliştirme faaliyetlerinin yanı sıra kamu kaynaklarını kullanarak toplumun farklı kesimlerine de hizmetler sunan ve öğrencilerin mezuniyet sonrasında istihdamlarını arttırmak amacıyla endüstriyel projelere katılımlarını destekleyen kurumlardır (Koçak ve Günay, 2020:1-6). Grafik 1’de görüldüğü üzere, Türkiye’de 2001 yılında 51’i devlet ve 23’ü vakıf olmak üzere toplam 74 üniversite ile eğitim-öğretim hizmeti verilirken 2023 yılında 127’si devlet ve 74’ü vakıf olmak üzere toplam 201 aktif üniversitenin yanı sıra vakıf bünyesinde 4 adet meslek yüksekokulu ile eğitim-öğretim hizmeti verilmeye devam edilmektedir. Günümüzde, her ilde en az bir devlet üniversitesi bulunmaktadır.

Kaynak: <https://istatistik.yok.gov.tr>, Erişim: 25.05.2023 (Grafik, yazar tarafından çizilmiştir.)

Grafik 1: Türkiye’de Türlerine Göre Mevcut Aktif Üniversite Sayısı

Türkiye’de üniversite mezunlarının işgücü, istihdam ve işsizlik durumları incelendiğinde yıllar itibariyle işsizlikte sürekli bir artışın olduğu görülmektedir. Dolayısıyla günümüzde işsizlik, üniversite mezunlarının korkulu rüyası haline gelmiştir. Tablo 1’de 2001-2022 döneminde Türkiye’de yıllar itibariyle üniversite mezunları arasındaki işsizlik oranlarının yüksek olduğu görülmektedir. 2001 krizinin etkisini gösterdiği 2002 yılında üniversite mezunu olanların işsizlik oranı %11,1 iken 2008 küresel ekonomik krizi sonrası 2009 yılında %12,1 düzeyine çıkmıştır. Takip eden yıllarda küçük dalgalanmalarla birlikte düşüş yaşansa da 2019 yılına gelindiğinde söz konusu oran %13,7’ye yükselmiştir. 2021 yılında 9 milyon 143 bin işgücünün 8 milyon 4 bin’i istihdamda iken geri kalan 1 milyon 138 bin üniversite mezununun ise işsiz olduğu görülmektedir. İşsiz kalan her dört kişiden birinin üniversite mezunu olduğu görülmektedir. 2021 yılında işsizlik oranı %12,4 seviyesine gerilemiştir. 2022 yılında Covid-19 salgın sürecinin olumsuz etkilerinin sona ermesiyle birlikte işsiz sayısı düşerken işsizlik oranı %11,3’e gerilediği görülmektedir. Aynı yılda işgücü, işgücüne katılım oranı, istihdam ve istihdam oranı da artış sergilemiştir. Günümüzde, üniversite mezunlarının sayısı artarken aynı zamanda eğitilmiş gençlerin, iş bulma konusunda beklentileri de azalmaktadır. Bu durum üniversite mezunlarında iş kaygısının ve umutsuzluğun artmasına neden olmaktadır.

Tablo 1: Üniversite Mezunlarının İşgücü, İstihdam ve İşsiz Durumu (2001-2022)

Yıllar	İşgücü (Bin)	İstihdam (Bin)	İşsiz (Bin)	İşgücüne Katılma Oranı (%)	İstihdam Oranı (%)	İşsizlik Oranı (%)
2001	2.114	1.950	164	79,2	73,0	7,8
2002	2.406	2.140	267	79,5	70,7	11,1
2003	2.624	2.333	290	77,7	69,1	11,1
2004	2.524	2.215	308	78,9	69,2	12,2
2005	2.757	2.481	277	77,9	70,1	10,0
2006	2.980	2.695	285	77,2	69,8	9,6
2007	3.195	2.884	311	77,3	69,8	9,7
2008	3.503	3.140	362	77,6	69,5	10,3
2009	3.780	3.321	459	78,0	68,5	12,1
2010	4.057	3.612	446	78,8	70,1	11,0
2011	4.476	4.008	467	79,3	71,0	10,4
2012	4.996	4.493	503	79,1	71,1	10,1
2013	5.388	4.831	557	80,1	71,9	10,3
2014	5.691	5.085	606	79,2	70,7	10,6
2015	6.284	5.593	692	79,8	71,0	11,0
2016	6.892	6.064	828	79,7	70,1	12,0
2017	7.350	6.420	930	80,2	70,1	12,7
2018	7.676	6.725	951	79,5	69,6	12,4
2019	8.227	7.104	1.123	79,3	68,4	13,7
2020	8.492	7.404	1.088	75,0	65,4	12,8
2021	9.143	8.004	1.138	76,5	67,0	12,4
2022	9.571	8.492	1.079	77,3	68,6	11,3

Kaynak: <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=72&locale=tr>, Erişim: 25.05.2023

Yıldan yıla üniversite kapısında bekleyen aday öğrenci sayısı azalırken, beyaz yakalı işsiz olarak bilinen diplomalı işsiz sayısı da giderek artmaktadır. Üniversite ve bölüm sayılarının çok olması, üniversiteyi kazanmanın ve okumanın gençler için iş garantisi sağlamaması, yeni istihdam alanlarının oluşturulamaması, işgücüne katılan üniversite mezunlarının her yıl artması işsizliği de beraberinde getirmektedir. Bu durum, gençlerde işgücü arz ve talep dengesizliğine yol açarken işsizliği arttırmaktadır. Gençlerde görülen yüksek işsizlik oranı, beraberinde bir takım ekonomik ve sosyal sorunu birlikte getirirken aynı zamanda yükseköğretim sisteminin sorgulanmasını ve üniversite mezunlarında görülen işsizliğe karşı bazı tedbirlerin acilen alınmasını gerekli kılmaktadır (Coşar, 2020:2).

Tablo 2’de 2022 yılı itibariyle Türkiye’de üniversite mezunlarının en son mezun oldukları alana göre işgücü, istihdam ve işsizlik durumları hem sayısal hem de oransal olarak yer almaktadır. Tabloda dikkat çeken önemli bir nokta özel ve kamu sektöründe iş imkânı bulunan bölümleri bitiren üniversite mezunlarının daha çabuk istihdam edilmeleridir. Örneğin, güvenlik hizmetleri alanı mezunları, hem kamuda hem de özel sektörde daha çabuk iş bulabilmektedirler. Üniversite mezunu olmak, işgücü piyasasında ilk defa iş arayan gençler için iş bulmada bir avantaj sağlamasa da yükseköğretimin çalışma hayatında avantajlar sağladığı bilinen bir gerçektir. Üniversite mezunlarının işsiz kalma ihtimali zamanla düşmektedir. Diğer bir ifadeyle yükseköğretim olumlu etkisini ilerleyen yıllarda göstermektedir.

Tablo 2: Üniversite Mezunlarının Mezun Oldukları Alana Göre İşgücü Durumu (2022)

2022 Yılı	İşgücü (Bin)	İstihdam (Bin)	İşsiz (Bin)	İKO (%)	İstihdam oranı (%)	İşsizlik oranı (%)
Yüksekokul veya fakülte mezunu	9.571	8.492	1.079	77,3	68,6	11,3
Eğitim (Eğitim bilimleri, Okul öncesi öğretmenlerinin eğitimi, Temel seviyelerdeki öğretmenlerin eğitimi, Genel konularda uzmanlığı olan öğretmenlerin eğitimi, Mesleki konuların öğretmenlerinin eğitimi)	1.398	1.269	130	72,3	65,6	9,3
Sanat (Güzel sanatlar, Müzik ve sahne sanatları, İşitsel-görsel teknikler ve medya yapımı, Tasarım, El sanatları)	277	232	45	72,9	61,1	16,2
Beşeri bilimler (Din, Yabancı diller, Anadil, Tarih, felsefe ve ilgili konular, Tarih ve Arkeoloji, Felsefe)	349	303	45	67,3	58,6	13,0
Diller (Yabancı diller)	182	160	22	68,7	60,4	12,1
Sosyal bilimler ve davranış bilimleri (Psikoloji, Sosyoloji ve kültürel çalışmalar, Siyaset bilimi ve yurttaşlık, Ekonomi)	718	626	92	74,5	64,9	12,8
Gazetecilik ve enformasyon (Gazetecilik ve habercilik, Kütüphane, enformasyon, arşiv)	40	33	6	75,7	63,8	15,7
İş ve yönetim (Toptan ve perakende satışlar, Pazarlama ve reklamcılık, Finans, bankacılık, sigortacılık, Muhasebe ve vergilendirme, Yönetim ve idare, Sekreterlik ve Büro İşleri, Çalışma Hayatı)	2.701	2.402	298	78,8	70,1	11,0
Hukuk	281	251	30	78,6	70,3	10,6
Biyoloji, çevre ve ilgili birimler (Biyoloji ve biyokimya, Çevre bilimi)	80	69	11	76,0	65,4	13,9
Fiziki bilimler (Fizik, Kimya, Yer bilimleri)	137	123	13	77,6	70,0	9,7
Matematik ve istatistik	87	81	6	80,4	74,5	7,3
Bilişim ve iletişim teknolojileri (Bilgisayar bilimleri, Bilgisayar kullanımı)	141	123	18	82,8	72,4	12,6
Mühendislik ve işleri (Mekanik ve metal işleri, Elektrik ve enerji, Elektronik ve otomasyon, Kimyasal süreçler, Motorlu araçlar, gemiler ve uçaklar)	1.116	1.015	101	87,1	79,2	9,0

İmalat ve işleme (Gıda işleme, Tekstil, giyim, ayakkabı, deri, Malzemeler (ağaç, kağıt, plastik, cam), Madencilik ve maden çıkarılması)	1157	137	20	74,7	65,2	12,7
Mimarlık ve inşaat (Mimarlık ve şehir planlama, İnşaat ve inşaat mühendisliği)	373	319	54	80,4	68,8	14,4
Tarım, ormancılık ve balıkçılık (Bitkisel üretim ve hayvan yetiştiriciliği, Bahçecilik, Ormancılık, Balıkçılık)	176	156	20	79,7	70,7	11,3
Veterinerlik	65	59	6	80,6	73,7	8,6
Sağlık (Tıp, Hemşirelik ve hasta bakımı, Dişçilik çalışmaları, Tıbbi teşhis ve tedavi teknolojisi, Terapi ve rehabilitasyon, Eczacılık)	757	667	90	79,7	70,3	11,8
Sosyal hizmetler (Çocuk bakımı ve gençlik hizmetleri, Sosyal hizmetler ve danışmanlık)	103	80	23	71,4	55,4	22,4
Kişisel hizmetler (Otel, lokanta ve catering hizmetleri, Seyahat, turizm ve boş zaman faaliyetleri, Spor, Ev hizmetleri, Saç bakımı ve güzellik hizmetleri)	213	185	28	75,5	65,6	13,1
İş sağlığı ve ulaştırma hizmetleri	103	89	14	85,4	73,8	13,7
Güvenlik hizmetleri	118	110	8	68,4	63,7	6,8

Kaynak: TÜİK, Andersson ve Olsson, 1999: 5-6

Günümüzde üniversite mezunları bir yandan iş bulmakta zorluk yaşarken diğer yandan ideal bir iş beklentisi içerisinde. İdeal iş, günlük sekiz saat çalışılan, hafta sonu tatilinin, sosyal güvencesinin ve iş güvenliğinin olduğu, baskı ve hiyerarşinin olmadığı, alınan eğitimin iş ile uyumlu ve sendikal hakların olduğu işlerdir (Ipsos, 2016: 6). En değerli beşeri sermaye olan üniversite mezunları ülkelerin geleceği ve umut ışığıdır. Dolayısıyla, ülke olarak kalkınmanın ve gelişmenin kaynağı olan üniversite mezunlarının işsizlik sorununun çözülmesi yönünde politikaların geliştirilmesi önemlidir. Öncelikle gençlerin eğitim aşamasında mesleki eğitimlerden yararlanmaları, dijital okuryazarlık ve e-becerilerle donanımlı hale gelmeleri ve girişimcilik ruhunun geliştirilmesi işgücü piyasasında istihdamlarını kolaylaştıracaktır. Ülke ekonomisinde geleceğin temsilcileri olan gençlerin işsizlik sorununa karşı nitelikli üretim ve nitelikli genç işgücü için üniversite, sanayi ve İŞKUR işbirliğine ihtiyaç vardır.

3. ÜNİVERSİTE-SANAYİ-İŞKUR İŞBİRLİĞİ

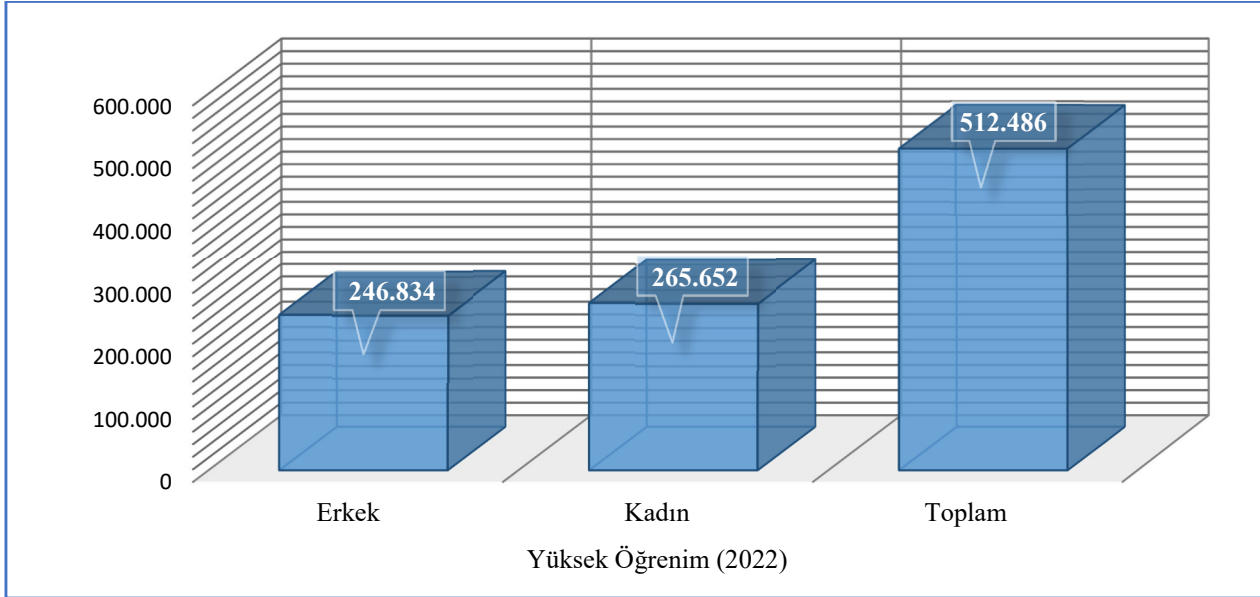
Dünyada, üniversite-sanayi işbirliği konusunda ilk adımı atan kişi olarak bilinen Francis Bacon'ın yaklaşımına göre, bilimin üreticiler ile buluşması halinde daha hızlı gelişim göstereceğini ifade etmiştir. XVII. yüzyılın sonlarında atılan adımlar sonrasında Avrupa'daki şirketler üniversitelerdeki araştırmacılar ile birlikte çalışmaya başlamışlardır. Üniversite-sanayi işbirliğinde ilk resmi adımların 1853 ve 1857 yıllarında ABD Kongresi'ne sunulan yasa tasarıları ile atıldığı bilinmektedir. 1985 yılında Çin'de gerçekleştirilen ekonomik reform ile birlikte özel sektör ile üniversiteler arasında yenilikçi işbirlikleri teşvik edilmiştir.

1990'lı yıllardan itibaren Güney Kore, üniversite-sanayi işbirliğine önem vermiş ve üniversitelerin teknoloji geliştirme süreçlerinde daha etkin rol almalarını sağlamıştır. Türkiye'de ise üniversite-sanayi işbirliği konusunda ilk düzenlemeler beş yıllık kalkınma planlarında yapılmıştır. 1985-1989 dönemini kapsayan Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda üniversite-sanayi işbirliği konusunda üniversitelerin ihtisaslaşmalarının ve üniversite-sanayi işbirliğinin teşvik edilmesi ele alınmıştır (Çelik, 2021:7-9). Türkiye'de üniversite-sanayi işbirliğinin 1980'li yıllardan itibaren gelişmeye başladığı bilinmektedir (Bektaş vd., 2009:295).

Sanayinin ihtiyaç duyduğu nitelik ve becerilere sahip işgücünün yetiştirilmesi ve istihdam odaklı politikaların oluşturulması konusunda üniversite-sanayi işbirliği önem arz etmektedir. Bu nedenle YÖK bünyesinde Üniversite-Sanayi İşbirliği Komisyonu (YÖK ÜSİ) kurulmuştur. Bu komisyonun YÖK temsilcileri, üniversite araştırma merkezleri, kamu kurum/kuruluş temsilcileri ve özel sektör temsilcilerinden oluşan toplam on altı üyesi bulunmaktadır. Komisyon ilk toplantısını 2019 yılının Ocak ayında gerçekleştirmiştir. 2019-2020 yıllarını kapsayan dönemde söz konusu komisyon on üç defa toplanmıştır. Bu toplantılarda işbirliğine ilişkin sorunlar ele alınarak üniversite-sanayi işbirliğinin istihdam odaklı geliştirilmesi yönünde kararlar alınmıştır (Çelik, 2021:3).

Üniversitelerde açılacak programların içeriklerinin düzenlenmesinde eğitim istihdam ilişkisinin kurulması öncelikli alanlardan biri olmalıdır. Üniversitelerin program açarken işgücü piyasası verilerini dikkate alarak eğitim planlamalarını yapmaları önem arz etmektedir. Çünkü ekonomik ve sosyal bir sorun haline gelen genç işsizliğini azaltmada eğitim önemli bir araçtır. Eğitim sistemi, her kademesinde işgücü piyasasının ihtiyaçlarına cevap verebilecek şekilde sürekli kendini yenilemelidir. Okulların ve eğitim programlarının değişen işgücü piyasası ihtiyaçlarını, teknolojiyi ve değerleri takip etmeleri gerekir. Eğitim süresince gençlerin pratik eğitim ve staj imkânlarına yeterince ulaşabilmeleri sağlanmalıdır (Kenar, 2011:11).

Kamu istihdam kurumu olarak İŞKUR, çalışma hayatında hem sanayi sektörüne hem de üniversiteye fayda sağlayacak şekilde bir rol üstlenerek işbirliğinde itici bir güç olarak yer almaktadır. Üniversitelerin sanayi sektöründe var olan sorunların çözümü konusunda bilimsel çalışmalarla destek vermesi ve işbirliği içerisinde olması İŞKUR'un aktif işgücü programları ile destek sağlaması istihdama katkı sunmaktadır. İŞKUR, devletin teşvik ve destekleri ile sanayideki firmaları desteklerken üniversiteler de bilgi birikimi ve araştırmalarıyla destek sağlamaktadır. Bu işbirliği kapsamında karşılıklı bilgilendirme ve öneriler ile ülke sanayisine ve çalışma hayatına yön verilerek istihdam desteklenmektedir. Bu durum hedefe ulaşmayı kolaylaştırmaktadır. İşbirliğinin en büyük kazanımı nitelikli işgücünün yetişmesi, işveren tecrübesi ve bilgi paylaşımı ile birlikte yerelde ilin genelde ülkenin kalkınmasına ve büyümesine katkı sunmasıdır. İŞKUR tarafından iş ve meslek danışmanlığı faaliyetleri kapsamında iş arayan yükseköğrenim mezunlarına sonuç odaklı hizmetler sunulmaktadır. Grafik 2'de görüldüğü gibi 246 bin 834'ü erkek 265 bin 652'si kadın olmak üzere toplam 512 bin 486 yükseköğrenim mezununa bireysel danışmanlık hizmeti sunulmuştur. Böylece işverenlerin işgücü piyasasına yönelik açık iş talepleri karşılanırken yükseköğrenim mezunlarına da sistemli bir şekilde destek verilmektedir.

Kaynak: İŞKUR 2022 Yıllık İstatistikleri.

Grafik 2: Yükseköğrenim Mezunlarında Göre Bireysel Görüşmenin Cinsiyete göre Dağılımı

Tablo 3’de İŞKUR tarafından yükseköğrenim mezunlarına sunulan iş ve meslek danışmanlığı hizmetlerine ilişkin faaliyetler yer almaktadır. Tabloda dikkat çeken nokta, 2022 yılında en fazla bireysel görüşmenin ön lisans mezunları ile yapılmış olmasıdır. Diğer önemli bir nokta ise, öğrenim düzeyi yükseldikçe danışmanlık faaliyetlerinin sayısal olarak azalmasıdır.

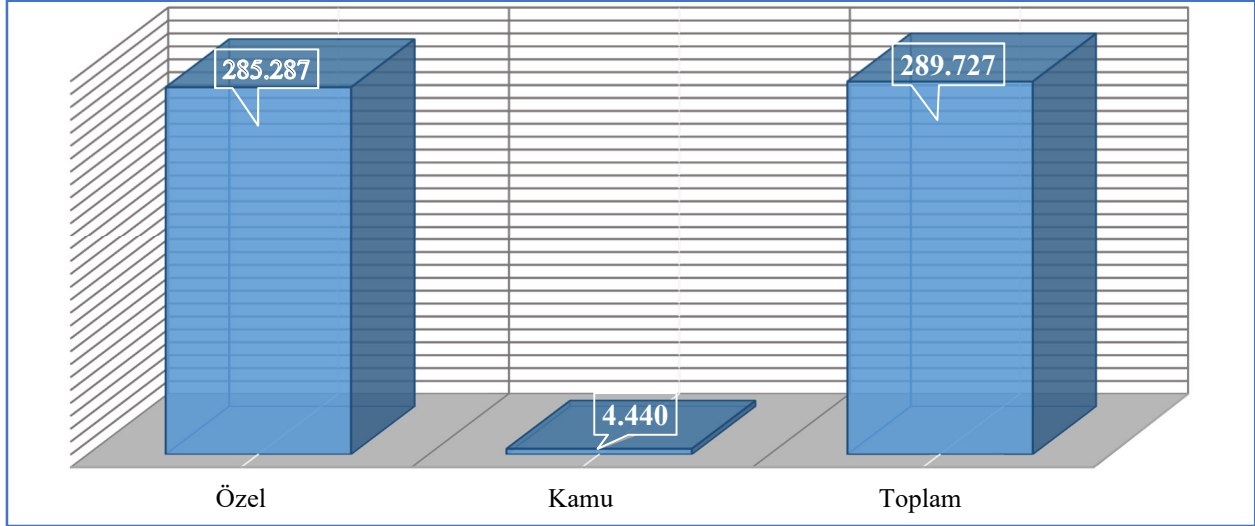
Tablo 3: Yükseköğrenim Durumuna Göre Bireysel Görüşme Sayısı (2022)

	Erkek	127.067
	Ön Lisans	Kadın
	Toplam	273.273
Lisans	Erkek	115.190
	Kadın	115.207
	Toplam	230.397
Yüksek Lisans	Erkek	4.376
	Kadın	4.077
	Toplam	8.453
Doktora	Erkek	201
	Kadın	162
	Toplam	363

Kaynak: İŞKUR 2022 Yıllık İstatistikleri.

İŞKUR, işgücü piyasasında işverenlerin talep ettikleri işgücü için aracılık ve eşleştirme hizmeti sunarak işe yerleştirme faaliyetini gerçekleştirmektedir. İŞKUR, gerçekleştirdiği bu faaliyet ile üniversite-sanayi işbirliğine önemli bir katkıda bulunmaktadır. Grafik 3’de görüldüğü üzere 2022 yılında 285.287’si özelde ve 4.440’ı kamu sektöründe olmak üzere toplam 289.727 yükseköğretim mezunu işsiz İŞKUR tarafından işe yerleştirilmiştir.

Kaynak: İŞKUR 2022 Yıllık İstatistikleri.

Grafik 3: Yükseköğrenim Mezunlarının Kamu ve Özel Sektörde İşe Yerleşme Durumu, (2022)

Tablo 4’de İŞKUR tarafından işe yerleştirilen yükseköğrenim mezunlarının eğitim durumu ve cinsiyetine göre dağılımı yer almaktadır. Tablodaki sayılar incelendiğinde her programda İŞKUR tarafından işe yerleştirilen kadın ve erkek sayılarının birbirine yakın olduğu görülmektedir.

Tablo 4: İŞKUR Tarafından İşe Yerleştirilen Yükseköğrenim Mezun Sayıları (2022)

Eğitim Durumu	Kadın	Erkek	Toplam
Önlisans	71.226	71.494	142.720
Lisans	70.101	71.852	141.953
Yüksek Lisans	2.364	2.522	4.886
Doktora	88	80	168
GENEL TOPLAM	143.779	145.948	289.727

Kaynak: İŞKUR 2022 Yıllık İstatistikleri

İşverenlerin talep ettikleri işgücünün nitelik ve becerileri ile iş arayanların nitelik ve becerilerinin uyuşmaması nedeniyle eşleştirmenin yapılamaması halinde işverenler İŞKUR’un aktif işgücü programları kapsamında düzenlenen işbaşı eğitim programlarından veya istihdam garantili mesleki eğitim kurslarından yararlanma yoluna giderek ihtiyacı olan işgücünü karşılamaktadır. Bu kapsamda İŞKUR, yükseköğretim mezunlarının nitelik ve becerilerini artırmak ve işe yerleşmelerini sağlamak amacıyla düzenlediği mesleki eğitim kursları ve işbaşı eğitim programlarıyla istihdamlarına katkı sunmaktadır. Düzenlenen bu eğitim programları hem sanayide faaliyet gösteren işyerleri için nitelikli işgücünü ihtiyacını karşılarken hem de üniversite mezunlarının nitelik kazanarak iş bulmalarını sağlamaktadır. Özellikle, işbaşı eğitim programları ile üniversiteden mezun olanlar mevcut teorik bilgilerini pratiğe dönüştürme ve mesleki tecrübe kazanma fırsatı yakalamaktadırlar. İstihdam garantili mesleki eğitim kursları ve işbaşı eğitim programları yükseköğrenim mezunlarındaki işsizliğin çözümü konusunda büyük faydalar sağlamaktadır.

Tablo 5’te mezun oldukları programa ve cinsiyete göre İŞKUR tarafından düzenlenen aktif işgücü programlarına katılan yükseköğretim öğrenci sayıları yer almaktadır. Tabloda görüldüğü üzere İŞKUR’un düzenlediği mesleki eğitim kursları ve işbaşı eğitim programlarından yararlanan yükseköğretim mezunlarının sayısal dağılımı incelendiğinde, birinci sırada önlisans mezunlarının ve sonrasında ise lisans mezunlarının sözkonusu programlardan en fazla yararlandıkları görülmektedir.

Cinsiyet ayırımına göre de yükseköğretim mezunu kadınların erkeklere göre işbaşı eğitimi programlarından daha fazla yararlandıkları görülmektedir.

Tablo 5 Aktif İşgücü Programlarından Yararlanan Yükseköğretim Mezunları, (2022)

Öğrenim Durumları	Mesleki Eğitim Kursları			İşbaşı Eğitim Programları			Genel Toplam		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Önlisans	502	457	959	7.816	11.365	19.181	8.318	11.822	20.140
Lisans	1.077	607	1.684	6.755	9.086	15.841	7.832	9.693	17.525
Yüksek Lisans	29	20	49	173	238	411	202	258	460
Doktora	-	-	-	4	6	10	4	6	10
Toplam	1.608	1.084	2.692	14.748	20.695	35.443	16.356	21.779	38.135

Kaynak: İŞKUR, Yıllık Faaliyet Raporu, 2022: 63.

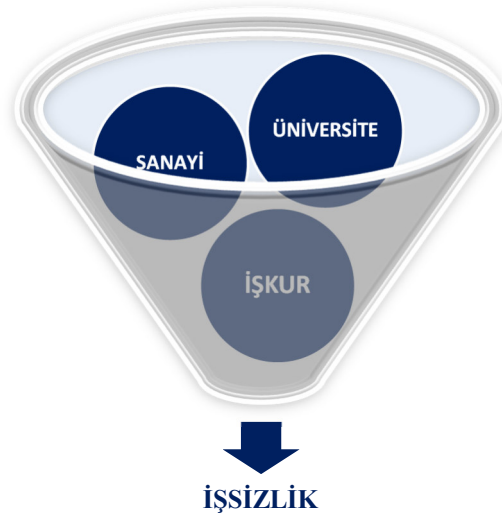
3.1. Üniversite, Sanayi ve İŞKUR İşbirliğinin Çalışma Hayatına Katkıları

Nitelikli işgücünün yetiştirilmesi, üniversitelerin sahip olduğu imkanların sanayiye aktarılması, sanayinin imkanlarının üniversiteler tarafından değerlendirilmesi, üniversiteler ile sanayi arasında sinerji oluşturularak bilimsel ve teknolojik ilerlemeyi sağlamak açısından üniversite sanayi işbirliği önem arz etmektedir (Karamete, 2001:9).

Üniversite sanayi işbirliği öğrencilerin mesleki becerilerini iş ortamında kullanmalarına imkân sağlarken öğrencilerin iş bulmalarını ve özgüvenlerini arttırmaktadır. Üniversiteler için değerlendirildiğinde, sanayiye yönelik hazırlanan etkin projelerle finansal destek sağlanırken akademisyenler için araştırma ve bilgi kaynağı oluşturmaktadır. Sanayi açısından değerlendirildiğinde, sanayinin nitelikli işgücü talebi karşılanırken bireyin iş uyumu kısa sürmekte ve masraflar azalmaktadır (Odabaşı, vd., 2009:22).

Üniversiteler, bilimsel, teknik, ekonomik ve sosyal gelişme gibi itici güçlerin temel kaynağıdır. Üniversiteler, küreselleşme ile birlikte meydana gelen ekonomik ve teknolojik gelişmelerden ve değişimlerden etkilenen işgücü piyasalarının mevcut durumunun değerlendirilmesi ve geleceğe yönelik uygulanacak etkin istihdam politikalarının oluşturulmasında önemli bir role sahiptir. Çalışma hayatını, akademik ve bilimsel çalışmalarıyla destekleyen üniversiteler, işgücü piyasasında ihtiyaç duyulan nitelikli işgücünü yetiştirerek istihdama dolaylı olarak katkı sunmaktadır. İşgücü piyasasının gereksinimleri doğrultusunda üniversitelerin eğitim programlarını güncellemeleri, sürekli eğitim merkezleri, laboratuvarları ve danışmanlık hizmetleri ile sanayi sektörüne destek vermektedir.

İŞKUR, işgücü piyasasında yeni politikalar oluşturmak amacıyla lisans, yüksek lisans ve doktora programına devam eden öğrencilerin işgücü piyasasına yönelik akademik çalışmalarını, hedef ve kariyer planlarını desteklemektedir. Üniversitelerde oluşturulan İŞKUR itibat noktalarında iş ve meslek danışmanları tarafından sunulan iş arama becerileri, CV hazırlama, farkındalık eğitimleri, iş arama kanallarının kullanılması, iş görüşmesi gibi hizmetler ile gençlerin çalışma hayatına daha emin bir şekilde girmelerini sağlamakta ve çalışma hayatında gelecek ile ilgili endişelerini azaltmaktadır. İŞKUR düzenlediği istihdam garantili mesleki eğitim kursları ve iş başı eğitim programları ile gençlere mesleki beceri ve deneyim kazandırarak çalışma hayatına uyumlarını ve rekabet edebilirliklerini sağlamaktadır.

Kaynak: Yazar tarafından çizilmiştir.

Şekil 1: Üniversite, Sanayi ve İŞKUR'un İşsizlik ile Mücadelede İşbirliği

Şekil 1'de görüldüğü üzere çalışma hayatının üç önemli aktörü olan üniversite, sanayi ve İŞKUR'un aynı potada buluşarak işbirliği yapmaları halinde işgücü piyasasında iş arayan bireylerin nitelik, beceri, deneyim ve iş bulma sorunu çözülecektir. Bu durum, istihdama katkı sunarken aynı zamanda işsizliğin aşağı yönlü düşmesini sağlayacaktır.

4. SONUÇ

Günümüzde çalışma hayatında iş tecrübesi ve deneyimi olmadan sadece okul sürecinde öğrenilen teorik bilgiler ile işe girmenin kolay olmadığı, işverenlerin, alanında uzmanlaşmış ve daha çok tecrübeli kişileri tercih ettikleri bilinen bir gerçektir. Dolayısıyla işe girmek için tecrübe aranması ama tecrübe için işe girmenin gerekliliği paradoksunun çözülmesi gerekir. Bu amaçla ülke kalkınmasında ve hedeflere ulaşmada rol alacak nitelikli genç işgücü için eğitim-öğretim programlarının işgücü piyasasının ihtiyaçları doğrultusunda revize edilerek üniversite, sanayi ve İŞKUR işbirliğinin güçlendirilmesi, geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması önem arz etmektedir. Güncel bir sorun olan işsizlik ile mücadelede üç aktörün işbirliğini daha etkin hale getirmek amacıyla geliştirilen öneriler şöyle sıralanabilir:

1) Küreselleşme ve gelişen teknoloji ile birlikte rekabet edilebilirliğin sağlanması amacıyla üniversitelerin ürettiği bilimin işlenmesine, katma değer yaratmasına, ticarileşmesine, bireysel ve toplumsal faydaya dönüştürülmesine ihtiyaç vardır. Çünkü teknolojilerin geliştirilmesinin, rekabet edilebilirliğin ve karlılığın temel kaynağı bilgidir. Bilgiye, teknolojiye, dijitalleşmeye, AR-GE çalışmalarına ve inovasyona önem veren bir işgücü piyasası ekonomik krizlerden daha az etkilenecektir. Bu nedenle sanayinin mutfağında akademinin bilimsel çalışmalarına yer verilmelidir. Bilgi alışverişinin yanı sıra AR-GE ve inovasyona önem verilmelidir. Üniversite-sanayi-İŞKUR işbirliğinin geliştirilerek bilginin sanayiye ve üretime aktarılması istihdama katkı sunacaktır.

2) İşgücü piyasasında işgücünün niteliği ve sanayi sektöründe yaşanan sorunlar bu işbirliğini gerekli kılmaktadır. Dolayısıyla mevcut ihtiyaçların ve beklentilerin karşılanması için bu sürecin verimli olması gerekir. Mesleki eğitimden üretime, tanıtımdan pazarlamaya ve işsizlikten istihdama kadar bir süreci kapsamaktadır. Büyük kazanımları olan bu işbirliği için eylem planları geliştirilmeli ve bürokratik destek sağlanmalıdır.

3) Sanayinin ihtiyaç duyduğu nitelikli ve beceri yetkinliğine sahip işgücünün yetiştirilmesi amacıyla istihdam odaklı politikalar geliştirilmelidir. Bu politikalar doğrultusunda sanayi ortamında uygulamalı eğitimler desteklenmeli ve teşvik edilmelidir.

Ayrıca, verilen destek ve teşvikler sonucunda kazanılan mesleki beceriler ve istihdam açısından sağlanan performans ve memnuniyet değerlendirilmelidir.

4) Üniversitelerin akademik altyapısı sanayi ve İŞKUR ile eşgüdüm halinde çalışması işbirliğine destek vermesi işgücü piyasasının niteliğini olumlu yönde etkileyecektir. Bu nedenle ortak projeler geliştirilmelidir. Bu bağlamda, yerelde üniversiteler, sanayi ve çalışma ve iş kurumu il müdürlükleri arasında koordineli bir çalışmaya ve teşvik edici mekanizmalara ihtiyaç vardır. Bu kapsamda her ilin ekonomisi ve işgücü piyasasının yapısı göz önünde bulundurularak ekonomik kalkınma için ortak projeler ve politikalar geliştirilmelidir.

5) Üniversitelerde üretilen bilimsel çalışmaların ticarileşmesi, ilin ve ülkenin ekonomisine değer katması açısından üniversiteli öğrencilerin eğitim ve öğretim sürecinde sanayi sektörüyle entegrasyonu sağlanmalıdır. Meslek yüksekokullarında, lisans eğitiminin teknik bölümlerindeki uygulamalı eğitimlerin ve stajların sanayi ortamında verilmelidir. Bu işbirliği kapsamında gerçekleştirilen faaliyetler paydaşlar tarafından izlenebilirliği ve ölçülebilirliği sağlanmalıdır.

6) Üniversite, sanayi ve İŞKUR işbirliği ile sanal istihdam fuarları geliştirilmeli ve yaygınlaştırılmalıdır. Bu platformlara üniversite öğrencileri ve üniversite mezunları yönlendirilmelidir.

7) Üniversitelerde akademik çalışmalar kapsamında hazırlanan projelerin, araştırmaların ve tezlerin yönetim, üretim, verimlilik, pazarlama gibi uygulamaya dönük sanayi odaklı olması ve sanayi sektörünün ihtiyaçlarına cevap verebilecek yönde geliştirilmelidir.

8) İşbirliğinin daha fazla geliştirilmesi amacıyla tarafların birbirilerini yeterince tanımaları, farklı beklentilerin olmaması, karşılıklı güven, birlikte hareket etmeleri, iletişim içerisinde olmaları, ekonomik kalkınmayı ve kamu yararını ön planda tutmaları önem arz etmektedir. Ayrıca, işbirliğini geliştirecek ve güçlendirecek kurumsal, yasal düzenlemeler ve politikalar yapılmalıdır.

KAYNAKÇA

Andersson, R., & Olsson, A. K. (1999). "Fields of education and training manual. Manual for ISCED", 97. Statistics Sweden.

Bektaş, İ., Alma, M. H., Ertas, M. ve Kaymakçı, A. (2009). "Türkiye'de Üniversite Sanayi İşbirliği için Bir Öneri", Üniversite Sanayi İşbirliği Ulusal Kongresi, 7-8 Mayıs, Eskişehir, 294-300.

Coşar, K. (2020). "Üniversite Öğrencileri İçin İşgücü Piyasasına Uyum Programları", Uzmanlık Tezi, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü, Ankara.

Çelik, M. (2021). "Üniversite Sanayi İşbirliğinin Geliştirilmesi Eylem Planı", Yükseköğretim Kurulu, Ankara.

Çetinkaya, A. (2022). "Deri Ürünleri Üretiminde Üniversite-Sanayi İş Birliği: Gerede Örneği", 1. Ulusal Zanaat Sanat ve Tasarım Dili Olarak Deri Sempozyumu ve Çalıştayı.

Dağlar, H. (2018). "Kamu Üniversite Sanayi İşbirliği ve Bölgesel Kalkınma-TR82 Bölgesi Örneği", Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 8 (2): 305-329.

Fettahlioğlu, H. S., Birin, C., & Afaşar, A. (2020). "Üniversite-Sanayi İşbirliğinin Gelişiminde Proaktif Hareket Tarzı İçin Kahramanmaraş, Hatay ve Osmaniye İllerinde Faaliyet Gösteren Kobi'lerin İhtiyaç ve Beklenti Envanterleri ve Yol Haritasının Çizilmesine Yönelik Alan Araştırması", International Journal of Academic Values Studies, (6): 56-72.

Ipsos Sosyal Araştırmalar Enstitüsü, (2016). "Türkiye'de Diplomalı Gençlerin İşsizliği Kamuoyu Araştırması", sayfa: 16

İŞKUR, (2022) "İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulu Faaliyet Raporu", Türkiye İş Kurumu, Ankara.

Karamete, F. (2001). "Önlisans Düzeyindeki Okullarda Üniversite Sanayi İşbirliği ve Yerel Bazda Uygulamaya İlişkin Bir Model Önerisi", Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.

Kenar, Necdet, (2011). “Genç İstihdamı”, Çankaya Üniversitesi Gündem Dergisi, Ankara, (39): 6-15.

Koçak K. ve Günay A. (2020). “Üniversite İzleme ve Değerlendirme Genel Raporu”, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara.

Odabaşı, A. Y., Helvacıoğlu, Ş., İnel, M. ve Helvacıoğlu, İ.H. (2009). “Üniversite Sanayi İşbirliğinde Örnek Bir Model”, Gemi Mühendisleri Odası Dergisi, (183): 20-25.

Üçler, Y.T. (2014). “Bölgesel kalkınmada üniversite-sanayi işbirliğinin sanayiye devlete ve üniversiteye yararları: Konya ili özelinde bir araştırma”, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (41): 107-120.

TÜİK, Türkiye İstatistik Kurumu, <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=72&locale=tr>

Yavuz, A. (2019). “Kamu-Üniversite-Sanayi İşbirliğinin Yenilik ve İşletme Performansı ile İlişkisi” Yüksek Lisans Tezi, Gebze Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gebze.

YÖK, Yüksek Öğretim Kurumu, <https://istatistik.yok.gov.tr>